

ŠENVIŽSKÉ NOVINY

1/2021

obecný občasník 5. ročník

ÚVODNÍK

(Marcela Bujňáková)

Ako v zaklatej krajine zo Šípkovej Ruženky. Taký bol pre mnohých z nás svet v roku 2020. Akoby sme sa zasekli v čase, zamrzli, zaspali tam, kde sme boli.

Ani náš občasník sme nevydali. Ani folklórne leto sme nezažili. Ani nebola vhodná situácia či finančné možnosti na realizáciu projektov rozvoja obce. Aspoň udržať status quo sme sa snažili.

Tažká doba nastala takto v marci pred rokom. Pandémia mnohým narušila plány, stopla projekty, obmedzila činnosť. Spomalila nás, rozosmutnila. Zmenila vlastne všetko. A potvrdila, že všetko zlé je na niečo dobré.

Tá tažká doba totiž priniesla aj nové výzvy. A nový pohľad na život jednotlivca aj na život spoločenstva. Tá tažká doba nás prinútila siahnuť si na dno vlastných súl. A hľadať a nachádzať tam naděj. A vieru, že bude dobre, že bude lepšie.

V ďalšom čísle nášho občasníka vám k veľkonočnej rodinnej pohode prinášame článok o knihe o dejinách našej obce. Všetko podstatné o tejto publikácii píše jej autor Jožo Kušnir. Toť dôkaz, že aj v tažkej dobe, a možno práve počas nej, sa rodia krásne, povšimnutiahodné a silné myšlienky a počiny.

Opýtali sme sa niektorých z vás, milí občania, milí čitatelia, ako ste zvládli ten rok s koronou. Čo bolo najťažšie, čo vám rok vzal, čo vám dal. Či vidíte svetlo na konci tunela. Prečítajte si názor a pohľad knaza, hudobníka a žiaka.

Starosta obce na stránkach obecného občasníka hodnotí ďalší rok svojho pôsobenia na čele obce a informuje o rozvojových projektoch v obci.

Prinášame čísla o počte a vekovej štruktúre obyvateľov našej obce. Veru, nie je to pekný pohľad na vývoj obecných demografických údajov za ostatné roky. Skúsmo všetci spoločne a každý podľa svojich možností urobiť o niečo viac ako doteraz, aby sa situácia zlepšila.

V tomto prvom "pandemickom" roku ostali na dlhý predĺžený čas zatvorené aj brány kostolov. Už druhú Veľkú noc budeme sláviť len v našich obývačkách. Bude opäť iná ako sme boli mnohí po mnohé roky zvyknutí.

Napriek tomu vám prajeme krásne a požehnané veľkonočné sviatky. A príjemné čítanie.

PRÍHOVOR STAROSTU OBCE

Drahí rodáci.

Dovoľte mi v tejto mimoriadnej dobe sa k vám prihovoriť a možno vás aj povzbudiť.

Čas letí a v týchto ťažkých časoch nám uplynul rok 2020 ani sme sa nenazdali. Aj v tejto ťažkej covidovej dobe pracujeme nadálej, aby sme aspoň trochu vylepšili život v našej obci.

Aj napriek ťažkostiam s úradmi pokračujeme s prípravou IBV Pod Krížom. Prebieha stavebné konanie na rozšírenie elektrickej siete, územné konanie na vodovod a kanalizáciu a komunikácie. Tiež sme sa priblížili k výstavbe bytového domu pri starej garáži. V týchto dňoch prebieha verejné obstarávanie na dodávateľa všetkých prác spojených s výstavbou a financovaním a dúfam, že už nebudú žiadne prekážky na samotnú výstavbu. Všetka táto práca smeruje k zastabilizovaniu počtu obyvateľov v našej obci. Aj napriek deficitu dotácií zo štátu máme snahu uchádzať sa o každú jednu výzvu pre našu obec, bola spracovaná nízkouhlíková stratégia pre obec, žiadosť o techniku na zlepšenie triedeného zberu alebo žiadosť na zariadenie ihriska.

Aj keď v týchto časoch chýba každému sociálny kontakt či v kostole, škole alebo pri športe, musíme sa spájať a pripravovať kultúrne veci a takisto bude aj pripravovaná kniha o obci Krásna Lúka.

Chcem vám všetkým popriať príjemné prežitie veľkonočných sviatkov a hojnosť požehnania od vzkrieseného Pána.

Váš starosta

TVORME MENEJ ODPADU A BUĎME ZODPOVEDNÍ

(redakcia)

Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov v našej obci za rok 2020 je 65,37%. Náklady na vývoz odpadu tvorili čiastku 10 472,43 € a náklady na popolnice tvorili čiastku 514,80 €. Príjem z poplatku za komunálny odpad tvoril čiastku 10 320,98 €-. Príspevok z Environmentálneho fondu bol obci vyplatený na základe žiadosti v sume 1 036,20€ a bol použitý na nákup popolníc a opravu kosačky.

Môžeme hodnotiť, že rok 2020 bol z pohľadu financií celkom vyrovnaný, obec doplácala 151,45 € za odvod odpadu. No našou snahou by malo byť, aby sme tvorili čo najmenej odpadu.

Porovnanie tvorby odpadu a nákladov za vývoz odpadu

rok	2016	2017	2018	2019	2020
finančné náklady v EUR	10 096	9 850	10 195	10 411	10 472
množstvo v tonách:					
TKO	75,45	78,84	78,57	79,75	70,42
VKO	1,78	1,14	1,4	2,1	2,68
BRO	3,7	0	9,7	65	87
oleje	0,791	0,017	0,066	0,113	0,18
drobný stavebný odpad	0,051	0	0,035	46,06	6,82
papier a lepenka	5,501	1,802	1,996	2,186	2,22
sklo	8,306	11,24	9,64	8,73	11,87
plasty	6,162	10,04	9,279	10,202	12,92
kovy, hliník a pod.	1,763	0,594	6,219	39,548	27,29
obaly z kovu	0,398	0,425	0,917	1,474	0,63
nebezpečný odpad	1,3412	0,775	1,344	0,778	0,4

Pred 5 rokmi vydal pápež František Encykliku „Laudato Si“ (Bud' pochválený). Táto encyklika je zameraná na ochranu nášho spoločného domova, Zeme, na ktorej ak chceme my a predovšetkým naše deti a naše vnúčatá prežiť, musíme zmeniť smer a spôsob života. Ako? Hlavne v praktickom živote – máme chrániť vodu, klímu, triediť odpady, šetríť energiou. Naše domovy sa čoraz viac premieňajú na obrovskú skládku smetí. Približne 1/3 potravín sa stáva odpadom. „Aktuálna situácia vo svete vyvoláva pocit chamektivosti a neistoty... Čím viac je srdce človeka prázdnnejšie, tým viac potrebuje kupovať, vlastniť a konzumovať veci.“ Vedomie závažnosti kultúrnej a ekologickej krízy sa musí prejavíť v nových návykoch.

V súčasnej dobe, keď nás pandémia koronavírusu uväznila vo vlastných domácnostiach, môžeme vidieť, že odpadu tvoríme asi trošku viac. Nakupujme preto iba nevyhnutné veci, snažme sa správne triediť. Bud'me trošku aj trpežliví a počkajme, kým bude v obci vyhlásený zber elektroodpadu a nadrozmerného odpadu. Každý sa chce týchto vecí zbaviť veľmi rýchlo a veľakrát nachádzame vo veľkokapacitných kontajneroch aj veci, ktoré by sa dali vytriediť. Sú tam nahádzané aj kartóny, matrace a podobne. Zabúdame na jednu podstatnú vec, že obec nemá tieto kontajnery zastrešené a vplyvom počasia tento odpad nadobúda na hmotnosti a my platíme.

Ďalším problémom, ktorý v obci pretrváva už dlhšiu dobu, sú kontajnery, hlavne na sklo. V obci je zavedený vrecový zber, kde Vám plasty a sklo zoberú priamo spred domu. Každá domácnosť obdržala zelenú nádobu na sklo, takže nevidíme dôvod na to, aby ste museli tieto komponenty nosiť do zberných nádob, ktoré sú rozmiestnené po obci. Tieto majú slúžiť hlavne pre návštěvníkov, v prípade konania podujatí, pri upratovaní verejných priestranstiev, kde neraz nachádzame kopu plastových a sklenených fliaš. Býva pravidlom, že akonáhle je kontajner na sklo prázdný, do týždňa je znova naplnený a neraz je aj kopa fliaš rozhádzaná okolo. Čistota a vzhľad obce je vizitkou hlavne nás, občanov, a v tom sú veľké rozdiely, pretože je nás dosť takých, ktorí na tomto záleží, ale žiaľ aj dosť takých, ktorí dokážu iba kritizovať bez priloženia ruky k dielu. Chceme Vás preto poprosiť, keď už sa rozhodnete plasty a sklo odniesť do zberných nádob, aby ste sa poobzerali aj okolo seba a keď je kontajner naplnený, aby ste tam odpad nenechávali. Myslime aj na pracovníkov obce, pracovníkov zberových spoločností, ani oni nie sú imúnni voči nákaze koronavírusu, preto neodkladajme odpad vedľa kontajnerov, aby sme ich nevystavovali ďalšej manipulácii s odpadom. Tým znížime riziko ich prípadnej nákazy.

Podobne je to aj s odpadom na cintorínoch. Kupujeme kopu umelých kvetov, kahance bez možnosti výmeny náplní. A položme si otázku: Prečo je to tak? Aby ľudia videli, že som nezabudol? Cintorín je miestom odpočinku našich blízkych, ktorí odišli z tohto sveta a my im už nepomôžeme hľbou umelých kvetov. Dôležitá je naša modlitba, spomienka. Upravme hroby tak, aby to bolo estetické, dajme tam živé či sušené kvety a vôbec nevadí, keď na hrobe nebude nič, iba zapálená sviečka. Dôležité je niečo iné.

Mnohých ľudí zaujíma aj to, čo s použitým rúškom, či respirátorom. Nikto neboli na túto situáciu pripravený, preto najlepšou možnosťou je tento odpad vložiť do plastového vrecka a následne do komunálneho odpadu. Aj ľudia, ktorí sa už ocitli v karanténe z dôvodu návratu zo zahraničia alebo tí, u ktorých je podozrenie, že by mohli byť nakazení, tvoria vo svojich domácnostach odpad. Je nevyhnutné, aby s odpadom nakladali veľmi zodpovedne. Odpad je potrebné vložiť do plastového vreca na odpadky a po každom ďalšom použití ho riadne zviazať. Po naplnení je treba vložiť toto vrece do ďalšieho vreca a takto uložený odpad držať doma, až kým nie sú známe výsledky testov alebo najmenej 72 hodín. Až po uplynutí 72 hodín alebo oznamení negatívnych výsledkov je možné tento odpad umiestniť do zberných nádob, aby sa čo najviac predišlo ďalšej nákaze.

DEMOGRAFIA OBCE KRÁSNA LÚKA - ROK 2019, 2020 a 2021

(redakcia)

	údaje za rok		
	2019	2020	2021 (k 19.3.)
Počet obyvateľov	678	656	654
Počet narodených detí	8	7	1
Počet zomrelých	10	10	2
Počet pristáhovaných	0	3	0
Počet odstáhovaných	16	16	1
Počet sobášov	9	6	0

Zloženie obyvateľstva podľa veku k 19.3.2021

do 9 rokov	49	26 žien, 23 mužov
od 10 do 19 rokov	77	33 žien, 44 mužov
od 20 do 29 rokov	117	54 žien, 63 mužov
od 30 do 39 rokov	69	27 žien, 42 mužov
od 40 do 49 rokov	105	58 žien, 47 mužov
od 50 do 59 rokov	90	34 žien, 56 mužov
od 60 do 69 rokov	69	33 žien, 36 mužov
od 70 do 79 rokov	61	34 žien, 27 mužov
od 80 do 89 rokov	15	12 žien, 3 muži
nad 90 rokov	2	2 ženy
	654	313 žien, 341 mužov

KNIHA O DEJINÁCH OBCE KRÁSNA

LÚKA

(Jozef Kušnýr)

Každá uvedomelá spoločnosť považuje svoju história a duchovný odkaz predkov za mimoriadne hodnotnú a dôležitú súčasť jej vlastnej kultúrnej a spoločenskej identity. Aj z tohto dôvodu sme už niekoľko rokov vnímali potrebu spracovať dejiny našej obce a vydať ich knižne. V posledných týždňoch ste pravdepodobne zaregistrovali zvýšený záujem o historické fotografie našej obce a jej obyvateľov, čo bolo neklamným znakom toho, že príprava knihy o Krásnej Lúke vrcholí. V súčasnej dobe je už textová i obrazová časť odovzdaná grafikovi, aby ich spracoval a pripravil do tlače. Výsledkom bude reprezentatívna publikácia, vydaná predovšetkým vďaka darom a sponzorským príspevkom obyvateľov obce. Radi by sme venovali jeden výtlačok do každej domácnosti.

Kniha je spracovaná od čias najstaršieho osídlenia nášho územia, doloženého kamennými opracovanými nástrojmi a v neskoršom období aj keramikou, ktoré sa našli povrchovými zbermi v našom katastri. Používané boli spoločenstvami pravekých ľudí a sú dokladom toho, že chotáre dnešnej Krásnej Lúky boli prechodne osídlené už v dávnej minulosti. Dedina bola založená až v 13. storočí, no jej názov i viaceré ďalšie zachované pomenovania sú možno ešte slovanského pôvodu a súvisia s pochanstvom starých Slovanov. V stredoveku došlo nielen k vzniku dediny a vybudovaniu kostola uprostred nej, ale obec bola v tomto období osídlená nemeckým obyvateľstvom, čo malo na jej rozvoj priaznivý vplyv.

Krásna Lúka pôvodne prislúchala do majetkov šľachtického rodu Berzeviczy, neskôr sa stala vlastníctvom rodu Horvath ako súčasť Plavečského panstva. V 18. storočí vystupujú ako zemepáni príslušníci významného rodu Szirmay, ktorého jedným zo sídel bol dnes už zaniknutý kaštieľ v Toryse. Na sklonku 19. storočia tu mali majetky traja veľkostatkári, bratia z rodu Szalyovich a toto meno obsahuje aj značne zvetraná náhrobná tabuľa, dodnes voľne položená v blízkosti kostola.

Veľmi zaujímavé sú aj cirkevné dejiny. Krásna Lúka bola už od stredoveku rímskokatolíckou farnosťou. Na konci 16. storočia sa obec stala sídlom evanjelickej farnosti a luteránske náboženstvo tu pretrvalo vyše jedno storočie. Až v prvej polovici 18. storočia bola rímskokatolícka farnosť v obci obnovená a trvala do roku 1823, keď sa Krásna Lúka stala filiálkou Šarišských Draviec.

Kniha je výsledkom niekoľkoročného výskumu a predstaví veľa zaujímavých a doteraz absolútne neznámych skutočností zo spoločenských, politických, hospodárskych i kultúrnych dejín obce. Jej predpokladaný rozsah bude približne 300 strán a jej súčasťou zhruba rovnaký počet historických a umeleckých fotografií, zachytávajúcich pozoruhodné okamihy, miesta a ľudí. Jej zámerom je zároveň prezentovať hodnotné umelecko-historické pamiatky obce i jej neopakovateľné genius loci, vďaka ktorému má Krásna Lúka všetky predpoklady na to stat' sa vyhľadávaným a veľmi oblúbeným miestom turizmu a rekreácie.

Na záver patrí naše podčakovanie všetkým ochotným Krásnolúčanom za všeestrannú pomoc a podporu i za to, že poskytli fotografie zo svojich súkromných zbierok, cenné poznatky, spomienky a informácie, ktorými obohatili pripravovanú publikáciu. Pevne veríme, že sa vám kniha bude páčiť, rozšíri vaše povedomie a prispeje k úprimnému záujmu o naše bohaté dejiny a život našich predkov.

MÔJ ROK S KORONOU - ANKETA

(redakcia)

Opýtali sme sa kňaza, hudobníka a žiaka základnej školy na ich rok s pandémiou. Čo im ten rok dal, čo im vzal, čo v ňom bolo najťažšie, čo bolo naopak pozitívne na tom roku. Čo ich celá tá situácia naučila, kam ich posunula, a či vidia svetlo na konci tunela. Čítajte :)

Martin Štieber, kňaz:

Prvý, kto stratil svojich „farmíkov“, bolo Univerzitné pastoračné centrum v Košiciach (UPC), lebo vysokoškolákov posielali domov ako prvých, kvôli pandemickým opatreniam. Vytvorili sme si „virtuálnu farnosť“ na facebooku UPC a za posledný rok sme odvysielali 157 videí na rôzne témy, z toho 70 sv. omší, 18 vydaní „Z kuchyne UPC“ a jeden film ☺ o sv. Mikulášovi a bl. Anke Kolesárovej. Aspoň takto sme chceli zostať v kontakte so študentmi.

Naučil som sa pracovať s kamerou a grafickými programami, na úrovni začiatočníka ☺ .

Spolu s mojimi kolegami, kňazmi, sme začali objavovať dôležitosť kňazského spoločenstva, aby človek nezostal sám.

Začal som využívať čas na štúdium a dostal som sa k čítaniu kníh, na ktoré som sa chystal už dlhšie a práve pandémia to tak trochu umožnila.

Po novom roku prišla výzva zapojiť sa ako dobrovoľníci kňazi v nemocniacích, takže pracujem na neurochirurgickej klinike v Košickej nemocnici na Terase aj s mojim kolegom Jozefom. A sme jedni zo 77 kňazov dobrovoľníkov v nemocniacích. Objavil som ďalší rozmer kňazskej služby. A viac a konkrétnejšie zažívam, čo to znamená, keď Ježiš umýval nohy apoštolom. Čas v nemocnici je požehnaný, napriek ťažkosti doby. Mnohí ľudia, aj z radov zdravotníkov, sa dostali zrazu do užšieho kontaktu s kňazom a s cirkvou.

Zažívam v mimoriadnej miere moc Božieho požehnania a to napriek zložitým časom. Motto, ktoré mi už nejaký čas koluje v myšlienkach: „Tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré.“(Rim8,28) Platí to aj naopak. Boh ťa miluje, preto dokáže aj ťažkosť premeniť na zdroj požehnania.

Chcem pozdraviť vysokoškolákov a odkázať im, že radi sa za nich v UPC modlíme. A chcem pozdraviť stredoškolákov a odkázať, že v KE sú kňazi v UPC. Ak tam prídeš, budeš vítaný ☺ .

Ondrej Kandráč, hudobník:

Viete si predstaviť, že by ste pred dvomi - troma rokmi niekomu povedali, že svet sa na chvíľu zastaví a budeme čeliť veľkej pandemickej výzve? Asi by sa len súcitne poušmial. Poniektoří by si možno poklepali po čele a väčšina by len krútila hlavou. Či sa nám to páči alebo nie, život sa zmenil.

Asi každý by vedel v tejto chvíli vyrátať, ako nám pandémia nabúrala plány, zobraľa nám našich blízkych, či existenčne a ekonomicky ohrozila ľudí v našom okolí. Nie však toto chceme spomínať.

V každej situácii sa snažím nájsť zmysel a podstatu tohto stavu. Možno to tak malo byť. Možno sme sa mali všetci na chvíľu zastaviť a porozmýšľať o hodnotách a zmysle života.

Za posledný rok som mal omnoho viac času na svoju rodinu. Rozrásli sme sa o ďalšieho člena - malú Máriu. Vychutnávame si blízkosť jeden - druhého, ale hlavne vieme, že sa máme radi. Asi najlepšie to vystihol vtip môjho dobrého kamaráta - muzikanta: Konečne som dluchší čas doma a zisťujem, že tota moja rodina - šak to calkom mile ľudze:)

Viem, že tento život asi nie vždy ide podľa našich predstáv. Dôležité je však nikdy nestratiť nádej.

Šenvižaňi - krajaňi: O muzikantoch sé hvari, že bi maľi bic poslami dobrich sprav. Verim, že tak budze a mi sé v ľeve stretneme na Čarnej hure, abo na festivale na ihrisku. Že sé budzeme cešic jeden z druheho a radovac, že šicko plane už mame za sebu.

Pred nami je najvýznamnejší kresťanský sviatok - Veľká noc. Tak vám vinšujem, nech aj pre vás je nádejou na lepší a krajší svet.

Patrik Jozef Sontág, žiak 7.A:

Čo sa pre mňa zmenilo?

Zmenil som pohľad na svet. Kovidové obdobie prinieslo do všetkých oblastí chaos, nervozitu. Výnimkou nie je ani šport. Nemôžem chodiť hrať futbalové zápas, lyžovať sa a stretávať sa s kamarátmi.

Chýbajú mi aj spolužiaci a škola tiež. Ale na druhej strane som sa naučil užitočne využívať čas a elektronické zariadenia, ktoré mám doma. Viac času trávim so svojím psíkom Enziom.

Dúfam, že sa toto kovidové obdobie konečne skončí.

INFORMÁCIE K PROJEKTU: KRÁSNA LÚKA - NÁJOMNÝ BYTOVÝ DOM 8 BJ (redakcia)

Prinášame vám základné informácie o plánovanej výstavbe Nájomného bytového domu v Krásnej Lúke. Zrealizovaním projektu sa vytvorí príležitosť pre mladé rodiny na zotrvanie v obci v samostatnom bývaní.

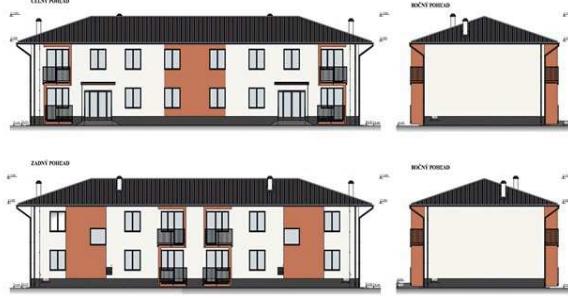
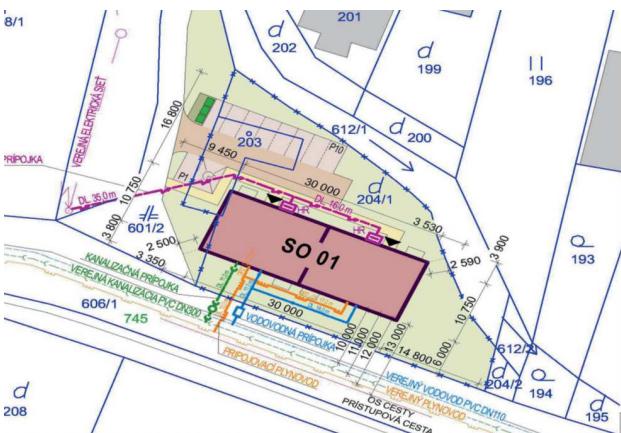
Opis projektu: Projekt rieši výstavbu nájomného bytového domu s ôsmimi bytovými jednotkami s dvoma hlavnými vchodmi. Bytový dom sa bude nachádzať na obecnom pozemku parc. č. 203, 204/1, 601/2 v katastrálnom území obce Krásna Lúka.

Nájomný bytový dom je z konštrukčného hľadiska navrhnutý ako klasický murovaný dvojpodlažný objekt so strechou valbovou, zhotovenou z väzníkov.

V nájomnom bytovom dome bude 8 bytových jednotiek bežného štandardu – 2x jednoizbový byt, 2x dvojizbový byt a 4x trojizbový byt. Do bytového domu bude zriadený aj bezbariérový vstup.

Súčasťou výstavby bytového domu je aj výstavba technickej vybavenosti a to: vonkajšie parkovacie plochy pred bytovým domom v počte max. 10x a prístupové komunikácie – chodníky napojené na miestnu infraštruktúru, vodovodná, kanalizačná, plynová a elektrická prípojka k určenému bodu napojenia, napojenie na NN siet’.

Financovanie výstavby nájomného bytového domu bude zo Štátneho fondu rozvoja bývania a Ministerstva dopravy a výstavby SR. Predpokladaná doba realizácie celého projektu je 12 mesiacov.

Redakčná rada: Ing. Marcela Bujňáková, JUDr. Mgr. Jozef Kušnír, Mgr. Ľubica Matijová

Ďakujeme všetkým, ktorí svojou troškou prispeli k vydaniu tohto čísla občasníka.

Vaše príspevky a tipy radi privítame na e-mailovej adrese: marcela.bujnakova@gmail.com.